

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ганчо Тодоров Ганчев

На дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на тема

**ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФОНДОВЕТЕ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ВЪРХУ ИКОНОМИКИТЕ
НА НОВИТЕ СТРАНИ-ЧЛЕНКИ ОТ ЦЕНТРАЛНА И
ИЗТОЧНА ЕВРОПА**

Автор: Калина Лазарова Дурова

Научен ръководител: Доц. д-р Десислава Георгиева Стоилова

1. Представяне на автора и кратка характеристика на рецензирания труд

Калина Лазарова Дурова завършва средното си образование в професионална гимназия по икономика „Иван Илиев“, гр. Благоевград, през 2010 г. . По-късно, през периода септември 2010 г. – юли 2014 г. получава бакалавърска степен по специалност „Финанси“ с професионална квалификация “Икономист” в Югозападния университет. Веднага след това- октомври 2014 г. – юни 2015 г. продължава образованието си с магистърска степен по специалност “Финанси”, също в Югозападния университет. От януари 2016 г. до януари 2019 г. е докторант по научна специалност 05.02.05 Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка към катедра „Финанси и отчетност“ при Стопанския факултет в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дисертационният труд на Калина Дурова се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък на използвана литература (общо 167 заглавия, от които 33 на български и 114 на английски език, както и 20 интернет източника), приложение и декларация за оригиналност. Общият обем на разработката е 188 стандартни страници. Включени са 80 таблици и 14 фигури, както и една таблица в приложението.

Темата, избрана от докторантката, е изключително интересна, както в контекста на общоевропейските интеграционни процеси, така и от гледна точка на специфичните проблеми на българската икономика.

Анализът на въздействието на използването еврофондовете върху икономиките на новите страни-челни е важен и актуален проблем. Той би трябвало да отговори на въпросите за ефикасността, т.е. за способността на еврофондовете да реализират своите цели и ефективността, т.е. за съотношението между използваните ресурси и постигнатите резултати.

Разглежданият дисертационен труд в една или друга степен реализира тази задача.

Дисертантката определя обекта и предмета на изследването като политиката на Европейския съюз за намаляване на икономическите различия между страните-членки /обект на изследването/ и ефективността и ефикасността на тази политика като предмет на изследването.

Целта на дисертационния труд, формулирана от дисертантката, е да се направят теоретична характеристика и емпирична оценка на въздействието на политиките на ЕС върху икономиките на единадесетте нови страни-членки.

Задачите, които авторката си поставя са: изследване на икономическите различия в ЕС; преглед на съществуващите проучвания за ефектите на кохезионната политика; анализ на усвояването на еврофондовете; иконометрично изследване на въздействието на фондовете на ЕС върху краткосрочния икономически растеж, заетостта, безработицата и бедността в новите страни-членки без България; въздействието на еврофондовете върху България; иконометрична оценка на въздействието на усвояемостта на еврофондовете върху естествената норма на безработица и потенциалния БВП на България; формулиране на препоръки за максимизиране на ползата от еврофондовете.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основният извод от първата глава на дисертационния труд /Икономическите различия и кохезионната политика на ЕС/ е че икономическата активност в Европа е силно концентрирана географски както по държави, така и вътре в отделните държави. Населението, разположено в централните региони, се радва на по-високи доходи и на по-ниски нива на безработица. Докато неравенството в доходите между отделните държави намалява в процеса на европейска интеграция, географското разпределение на

икономическата дейност вътре в страните-членки става все по-концентрирано. Този извод говори за противоречиво въздействие на кохезионната и регионалната политика.

Глава втора /Влияние на фондовете на ЕС върху икономиките на новите страни-членки от Централна и Източна Европа/ се характеризира също с редица важни изводи. Първо, в глава втора се защитава твърдението, че кохезионната политика на ЕС е ключов източник на финансови ресурси за намаляване на разликите в развитието между страните от ЦИЕ и по-богатите икономики от Северна и Западна Европа. Второ, емпиричният анализ на авторката показва, че усвоените европейски средства не въздействат върху икономиките на страните от ЦИЕ в краткосрочен план.

Глава трета е фокусирана на въздействието на еврофондовете върху икономиката на България. Иконометричното изследване в глава трета показва, че усвоените европейски средства имат дългосрочен, но не и краткосрочен ефект върху растежа, заетостта и безработицата в България. Интерпретацията на авторката е, че европейските фондове имат характера на публични инвестиции, допълващи националните инвестиции, и е нужен известен период от време, за да се прояви тяхното въздействие. Това въздействие се проявява в нарастване на капиталовите запаси, общата факторна производителност, потенциалния БВП и нормата на дългосрочна безработица.

Установените положителни връзки между нормата на усвояемост на евросредствата, от една страна, и капиталовите запаси, общата факторна производителност и потенциалния БВП от друга, съответстват на теоретичните очаквания. Изненадващо авторката стига до извода за положителна емпирична връзка между усвоените еврофондове и нормата на дългосрочна безработица. Според рецензираното изследване, евросредствата не оказват позитивно въздействие върху потенциалната заетост и нормата на трайна безработица. Авторката извежда тезата, че това би могло да е резултат от неефективност на мероприятията, финансирани от ЕС за повишаване на знанията и уменията на работната сила в България.

3. Критични бележки, препоръки и въпроси

Изводите, направени в рецензирането разработка са интересни, но трябва да се интерпретират внимателно.

Първо, изводите не се базират на модел на общото равновесие, което би гарантирало, че въздействието на еврофондовете върху икономиката на България и останалите нови страни-членки се отчита в цялата му сложност.

Въздействието върху потенциалния БВП се основава върху редица опростени допускания- първо, че всички усвоени фондове са инвестиции в основен капитал, второ, че икономиката е в равновесие и трето, че икономите от мащаба са постоянни. В значителна степен тези ограничения са следствие от специфичния начин, по който се интерпретира функцията Коб-Дъглас. На практика нито едно от отбелязаните условия не е гарантирано.

Антиинтуитивният извод, че еврофондовете се отразяват негативно върху потенциалната заетост се основава върху формула, която изключва трайната безработица. Би трябвало да се направи обратното- а именно, да се приложи регресионна оценка между трайната безработица и усвояването на еврофондовете. Тогава резултатът би могъл да бъде различен.

5. Заключение

В заключение ще отбележим, че в своята цялост, представеният от докторантката Калина Лазарова Дурова дисертационен труд отговаря на всички критерии и изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което убедително препоръчваме на уважаемото научно жури да присъди на кандидатката образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.8 Икономика.

20 май 2019 година

Подпис:

(проф. д-р Ганчо Т. Ганчев)